

โครงการ “นักเรียนสูงวัย ใส่ใจฟันปลอม”

ทันตกรรมชุมชนภาคสนาม โรงพยาบาลพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี

โรงพยาบาลพิบูลมังสาหาร
Phiboonmangsa-harn Hospital

หลักการและเหตุผล

สุขภาพปากและฟันมีความสำคัญที่สุดในการบดเคี้ยวอาหาร โดยเมื่อถึงวัยผู้สูงอายุส่วนใหญ่จะมีการสูญเสียฟันไปจำนวนมากจากโรคฟันผุหรือโรคปริทันต์ ทำให้ไม่สามารถรับประทานอาหารหรือพูดออกเสียงได้ตามปกติ ส่งผลกระทบต่อร่างกายและจิตใจโดยรวม

จากผลการสำรวจสภาวะสุขภาพช่องปากแห่งชาติ ครั้งที่ 8 (พ.ศ.2560)ในระดับประเทศ พบว่าจำนวนผู้สูงอายุ ช่วงอายุ 60-74 ปี ที่มีฟันอย่างน้อย 20 ซี่ และมีคู่สบฟันหลัง 4 คู่สบ มีเพียงร้อยละ 39.4 ในขณะที่จำนวนผู้สูงอายุที่ไม่มีฟันทั้งปาก คิดเป็นร้อยละ 8.7 ส่วนจำนวนผู้สูงอายุ ช่วงอายุ 80-85 ปี ที่มีฟันอย่างน้อย 20 ซี่ และมีคู่สบฟันหลัง 4 คู่สบ มีเพียงร้อยละ 11.3 ในขณะที่ผู้สูงอายุที่ไม่มีฟันทั้งปาก คิดเป็นร้อยละ 31.0 ซึ่งการใส่ฟันเทียมเพื่อทดแทนฟันที่สูญเสียไป จะช่วยทำให้ผู้สูงอายุมีความสามารถในการรับประทานอาหารมากขึ้น ส่งผลให้คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุดีขึ้น

จากการสังเกตและสัมภาษณ์พบว่า กลุ่มนักเรียนผู้สูงอายุโรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลพิบูลมังสาหารฯ ส่วนใหญ่มีปัญหาการสูญเสียฟันทำให้ความสามารถในการรับประทานอาหารลดลงและมีความสนใจเรื่องการทำฟันเทียม แต่ยังขาดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับขั้นตอนการทำฟันเทียมรวมถึงระยะเวลาที่ใช้ โดยส่วนใหญ่เข้าใจว่าระยะเวลาในการทำฟันเทียมใช้เวลานานเกินไป คือประมาณ 7-8 เดือน ทำให้ไม่อยากทำฟันเทียมกับทันตแพทย์ และไม่ทราบว่าต้องได้รับการเตรียมช่องปากก่อนการทำฟันเทียมอย่างไร

ทางกลุ่มจึงได้จัดทำโครงการให้ความรู้เกี่ยวกับขั้นตอนการทำฟันเทียมเพื่อให้กลุ่มนักเรียนผู้สูงอายุได้รับความรู้ที่ถูกต้อง และจัดกิจกรรมตรวจสุขภาพช่องปากเพื่อแจ้งให้กลุ่มนักเรียนผู้สูงอายุทราบถึงการรักษาทางทันตกรรมที่จำเป็นต้องได้รับในขั้นตอนการเตรียมช่องปากเป็นรายบุคคล

กลุ่มเป้าหมาย

นักเรียนผู้สูงอายุ โรงเรียนผู้สูงอายุเทศบาลเมืองพิบูลมังสาหาร ปีการศึกษา 2563

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้กลุ่มนักเรียนผู้สูงอายุที่เข้าร่วมกิจกรรมมีความรู้และทัศนคติที่ถูกต้องเกี่ยวกับชนิดของฟันเทียม และขั้นตอนการทำฟันเทียม
2. เพื่อให้กลุ่มนักเรียนผู้สูงอายุที่เข้าร่วมกิจกรรมที่มีฟันเทียมมีความรู้ ทัศนคติ และการปฏิบัติที่ถูกต้องเกี่ยวกับการดูแลรักษาฟันเทียม
3. เพื่อให้กลุ่มนักเรียนผู้สูงอายุที่เข้าร่วมกิจกรรมได้รับการตรวจช่องปากเพื่อส่งต่อการรักษาไปยังโรงพยาบาลพิบูลมังสาหาร ตามความเหมาะสม

วันที่ดำเนินโครงการ และสถานที่

17 มีนาคม 2564	➤	ห้องประชุมบำรุงราษฎร์ ชั้น 3 โรงพยาบาลพิบูลมังสาหาร
23 มีนาคม 2564	➤	ห้องประชุมสาธารณสุขอำเภอพิบูลมังสาหาร

กิจกรรม อบรมเรื่องชนิด ขั้นตอนการทำ และการดูแลรักษาฟันปลอม

มีนักเรียนผู้สูงอายุที่ตอบแบบสอบถาม 33 คน จากทั้งหมด 33 คน คิดเป็นร้อยละ 100

สรุปผลการดำเนินงานตามเป้าหมาย

1. กลุ่มนักเรียนผู้สูงอายุมากกว่าร้อยละ 75 ที่เข้าร่วมกิจกรรมสามารถตอบแบบประเมินความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับชนิดของฟันปลอม และขั้นตอนการทำฟันปลอมได้ถูกต้องมากกว่าร้อยละ 75 ของจำนวนคำถามทั้งหมด (N = 33คน)
 - ด้านความรู้: จำนวนผู้ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 87.88 (สำเร็จตามเป้าหมาย)
 - ด้านทัศนคติ: จำนวนผู้ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 72.73 (ไม่สำเร็จตามเป้าหมาย)
2. กลุ่มนักเรียนผู้สูงอายุมากกว่าร้อยละ 75 ที่เข้าร่วมกิจกรรมที่มีฟันปลอมสามารถตอบแบบประเมินความรู้ ทัศนคติ และการปฏิบัติเกี่ยวกับการดูแลรักษาฟันปลอมได้ถูกต้องมากกว่าร้อยละ 75 ของจำนวนคำถามทั้งหมด (N = 12 คน)
 - ด้านความรู้: จำนวนผู้ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 91.67 (สำเร็จตามเป้าหมาย)
 - ด้านทัศนคติ: จำนวนผู้ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 83.33 (สำเร็จตามเป้าหมาย)
 - ด้านปฏิบัติ: จำนวนผู้ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 91.67 (สำเร็จตามเป้าหมาย)

กิจกรรม การตรวจฟันและให้คำแนะนำเกี่ยวกับการทำฟันปลอมเพื่อทำการส่งต่อการรักษาไปยังโรงพยาบาลพิบูลมังสาหาร

มีนักเรียนผู้สูงอายุที่เข้าร่วมกิจกรรมการตรวจช่องปากเพื่อส่งต่อการรักษาไปยังโรงพยาบาลพิบูลมังสาหารจำนวน 28 คน

สรุปผลการดำเนินงานตามเป้าหมาย

1. กลุ่มนักเรียนผู้สูงอายุมากกว่าร้อยละ 80 เข้าร่วมกิจกรรมการตรวจช่องปากเพื่อส่งต่อการรักษาไปยังโรงพยาบาลพิบูลมังสาหารตามความเหมาะสม

นักเรียนผู้สูงอายุที่เข้าร่วมกิจกรรมการตรวจช่องปากเพื่อส่งต่อการรักษา ร้อยละ 100 (สำเร็จตามเป้าหมาย)

ปัญหา อุปสรรค และแนวทางการแก้ไข

ปัญหาและอุปสรรค	แนวทางการแก้ไข
1. นักเรียนผู้สูงอายุสามารถมารวมตัวได้เฉพาะวันอังคารช่วงเช้า ทำให้จำนวนครั้งในการเก็บข้อมูลและทำโครงการมีจำกัด	รวบกิจกรรมให้มีความกระชับ ทำได้ภายในเวลาที่จำกัด โดยเก็บข้อมูลก่อนและหลังทำโครงการภายในวันเดียวกัน
2. เกิดความผิดพลาดในการประสานงานระหว่างหน่วยงาน ทำให้หนังสือราชการที่ทำขึ้นมาไม่ถูกส่งไปยังโรงเรียนผู้สูงอายุ	สอบถามเจ้าหน้าที่ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อให้เข้าใจระบบการประสานงานได้อย่างถูกต้อง ติดตามงานหรือเอกสารต่างๆ ที่ดำเนินการไว้อย่างต่อเนื่อง
3. วันที่ 16 มีนาคม 2564 โรงเรียนถูกสั่งหยุดกะทันหันเนื่องจากจะใช้เป็นสถานที่จัดเลือกตั้งท้องถิ่น	เลื่อนโครงการเป็นวันที่ 17 มีนาคม 2564 และติดต่อกับสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอพิบูลมังสาหารเพื่อติดต่อกับนักเรียนผู้สูงอายุทางโทรศัพท์โดยตรง
4. จำนวนนักเรียนผู้สูงอายุที่มาเข้าร่วมโครงการน้อยกว่าที่คาดการณ์เนื่องจากเปลี่ยนแปลงเวลาและสถานที่กะทันหัน	ติดต่อกับสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอพิบูลมังสาหาร และทำการติดต่อกับนักเรียนผู้สูงอายุทางโทรศัพท์โดยตรง เพื่อรวบรวมผู้เข้าร่วมกิจกรรม
5. โครงการครั้งที่ 1 จัดที่ห้องประชุมบำรุงราษฎร์ ชั้น 3 โรงพยาบาลพิบูลมังสาหาร ทำให้นักเรียนผู้สูงอายุเดินทางไม่สะดวก	ย้ายสถานที่จัดโครงการครั้งที่ 2 เป็นห้องประชุมที่สำนักงานสาธารณสุขอำเภอพิบูลมังสาหาร ซึ่งเป็นอาคารชั้นเดียว
6. เวลาในการเริ่มงานล่าช้าเนื่องจากนักเรียนผู้สูงอายุบางส่วน	เลื่อนเวลาเปิดงานเป็น 9:00 น. และหากิจกรรมให้ผู้ที่มีมาไม่ถึงทำก่อน เช่น ออกกำลังกาย พูดคุย ตอบคำถามวิชาการ เป็นต้น

สมาชิก

1. นทพ. ธัญชนิต	กิจรังสิกุล	รหัส	583130013-0
2. นทพ. กุลฤดี	สังสุทธีวงศ์	รหัส	583130043-1
3. นทพ. ณัฐธณิชา	ฐิติสัจจะวงศ์	รหัส	583130045-7
4. นทพ. สมินทรา	พุตระกูล	รหัส	583130057-0

อาจารย์ที่ปรึกษา ทพ.อนันต์ พิระนันท์รังษี

ประโยชน์ต่อพื้นที่

1. นักเรียนผู้สูงอายุได้เรียนรู้วิธีการดูแลสุขภาพช่องปากและฟันปลอม รวมถึงตระหนักว่าการมีสุขภาพช่องปากที่ดี นำไปสู่การมีสุขภาพที่ดี
2. นักเรียนผู้สูงอายุได้รับการตรวจช่องปากและทราบถึงปัญหาสุขภาพช่องปาก นำไปสู่การรักษาทางทันตกรรมที่เหมาะสมในแต่ละบุคคล
3. นักเรียนผู้สูงอายุส่วนใหญ่เป็นอาสาสมัครสาธารณสุขหมู่บ้าน การได้รับความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับทางทันตกรรม ทำให้สามารถนำความรู้ที่ถูกต้องไปเผยแพร่ให้กับคนในชุมชนได้ ส่งผลให้ชุมชนมีความรู้ที่ถูกต้อง มีการพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืน
4. มีการส่งต่อผู้ป่วยมายังโรงพยาบาลพิบูลมังสาหาร ทำให้เกิดโครงการต่อเนื่องในการทำฟันปลอม และต่อยอดเป็นประโยชน์ต่อโครงการएंพฟันหลังอาหารกลางวันได้ในอนาคต

สิ่งที่ได้เรียนรู้จากการปฏิบัติงาน

1. ได้เรียนรู้ระบบการทำงานของราชการ การทำหนังสือราชการเพื่อติดต่อประสานงานกับหน่วยงานราชการอื่นๆ เช่น เทศบาล สำนักงานพัฒนาชุมชน สสอ. สสจ. สอน. เป็นต้น
2. เข้าใจบทบาทหน้าที่ของเพื่อนร่วมวิชาชีพ เช่น ทันตภิบาล รวมถึงได้เรียนรู้การทำงานร่วมกันกับทันตภิบาลและทันตแพทย์ท่านอื่น
3. เรียนรู้ในการติดตามงานต่างๆ อย่างต่อเนื่อง โดยควรมีการยืนยันจากหน่วยงานหรือผู้ที่เกี่ยวข้องอีกครั้งเสมอเพื่อลดปัญหาและความผิดพลาดที่เกิดขึ้น
4. การทำงานมีหลายปัจจัยเข้ามาเกี่ยวข้อง ทั้งกลุ่มเป้าหมาย เพื่อนร่วมงาน รวมถึงปัจจัยสิ่งแวดล้อมต่างๆ ทำให้บางครั้งไม่เป็นไปตามแผนงานที่วางไว้ จึงต้องมีการปรับเปลี่ยน ฝึกการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า